

Nr 628

Av fru Hörnlund m. fl., *angående planeringsrådets ställning.*

(Lika lydande med motion nr 540 i Första kammaren)

De regionalpolitiska frågorna har under de senaste åren kommit att bli alltmer betydelsefulla. Lokaliseringsutredningens kartläggande undersökningar om befolkningsutveckling och näringsstruktur och den uppföljning, som sker genom länsutredningar, utgör en god grund för det fortsatta arbetet. En lokaliseringpolitiskt inriktad, långsiktig planering är också en förutsättning, när det gäller tillskapandet av försörjningsmässigt bärkraftiga regioner. Målsättningen bör vara att upprätthålla livskraftiga och serviceaktiva centralorter i varje region. Förmodligen är det ytterst nödvändigt att i regioner, som vidkänns mer eller mindre akuta arbetsmarknads- och försörjningsproblem, göra en relativt hård prioritering när det gäller en samordnad satsning och fördelning av resurser på skilda orter inom regionerna. Av den i proposition nr 13/1969 redovisade »Länsplanering 67» framgår det ganska klart, att önskemål och realiteter inte alltid stämmer överens. Detta förhållande understryker nödvändigheten av att det på länsplanen finns starka samordnande organ, vilka kan ta de beslut som kan bli nödvändiga för att främja en långsiktig, gynnsam utveckling. F. n. är det närmast länsstyrelserna som, i samarbete med planeringsråden, har denna samordnande funktion. Eftersom planeringsråden endast har en rådgivande funktion, faller ansvaret för besluten på länsstyrelserna. Ur många synpunkter kan det te sig önskvärt att en lekmanrepresentation kan ges ökat ansvar och ökat inflytande, när det gäller så väsentliga frågor som de regionala planeringsfrågorna och det är från denna utgångspunkt vi frågar oss, om det inte är lämpligt att komma fram till en fastare organisation när det gäller planeringsråden.

Det framhölls i proposition nr 185/1964 angående riktlinjer för en aktiv lokaliseringpolitik, att tillsättandet av planeringsråden var av stor betydelse för det fortsatta regionala planeringsarbetet. De skulle bl. a. deltaga i handläggningen av frågor om samordning av kommunernas, landstingens och de olika länsorganens insatser inom samhällelig planering, riktlinjer för lokaliseringpolitiken i länet samt viktigare ärenden rörande ekonomiskt stöd åt företag i samband med företagslokalisering. Planeringsråden fick från början endast en rådgivande funktion men rådets medlem-

mar skulle tillerkännas rätt att få avvikande mening antecknad till länsstyrelsernas beslut. I praktiken är alltså förhållandet att länsstyrelse/landshövding kan besluta i en fråga utan att planeringsråden biträder beslutet. Departementschefen förutsatte dock i proposition nr 185/1964, att rådets uppfattning komme att tillmätas särskild tyngd vid de olika frågornas handläggning, vilket också underströks i bankoutskottets utlåtande. Redan från början hänvisades till att ställningstagandena i fråga om lokaliseringsverksamhetens organisation på länsplanet borde kunna omprövas när länsförvaltningsutredningen framlagt sina förslag. Frågan om den relativt lösliga organisationen av planeringsråden med dess i huvudsak enbart rådgivande funktion får således närmast ses mot bakgrunden av att länsförvaltningsutredningen redan arbetat några år, när beslutet om lokaliseringens politikens riktlinjer och tillsättandet av planeringsråden fattades.

Numera har tre utredningar, vilka är av stort intresse i detta sammanhang, framlagt förslag. Länsindelnings- och länsförvaltningsutredningarnas förslag har redan remissbehandlats medan länsdemokratiutredningens förslag för närvarande är föremål för remissbehandling.

En av förutsättningarna för en aktiv regionpolitik är naturligtvis att länen får en bättre anpassad arrondering, att det sker en satsning på större regioncentra som residensstäder och att näringsgeografiskt sammanhängande regioner med tillräckligt stort befolkningsunderlag utgör grunden för en ny indelning. Länsindelningsutredningens förslag bygger i stor utsträckning på denna målsättning. Den kritik som riktats mot förslaget gör det dock, enligt vår uppfattning, troligt att länsindelningsfrågan skjuts något framåt i tiden. Eftersom det är mycket stora frågor som behandlas av länsförvaltnings- respektive länsdemokratiutredningen och eftersom utredningarnas uppfattning om hur länsfrågorna skall lösas går starkt isär, förutsätter vi att något förslag knappast kan framläggas under de närmaste åren. Kvar står då att i ett mycket viktigt regionalt skede existerar en relativt otidsenlig länsindelning och en i vissa stycken föråldrad förvaltningsapparat. Landsting och länsstyrelser bedriver knappast den samordning som är nödvändig för lokalisering av vissa landstingsanläggningar inom regionerna. Var och en styr i stor utsträckning utifrån olika utgångspunkter. Tätorts- contra landsbygdsintressen kommer ibland i konflikt och bakom lösningen av vissa frågor kan man skönja snäva lokala bedömningar. När det gäller länsstyrelsesidan har även i stora och betydelsefulla frågor alltför stor makt lagts i enskilda tjänstemäns händer. Det framstår alltmera klart att det behövs en ny organisation med ökat lekmannainflytande på länsplanet och utredningarna skisserar också, var för sig, förslag i denna riktning. Bortsett från hur en sådan framtida lösning kan komma att utformas och utan att ta ställning till utredningsförslagen anser vi det angeläget, att det redan nu kan åstadkommas vissa delreformer på detta område. En väg som man då bör kunna välja är att ge planerings-

råden en starkare ställning genom att de tillerkänns en beslutsfunktion. Länsförvaltningsutredningen har ju också varit inne på en sådan lösning. Planeringsråden har en sammansättning som garanterar sakkunskap och god överblick över de flesta sektorerna inom samhällslivet liksom över inom regionen befintliga näringar. Genom att ledamöterna i planeringsråden i denna sin egenskap inte är bundna av landstings-, kommunala eller andra beslut, finns det förutsättningar för att de företräder ett vidare regionalt intresse av utomordentligt värde för främjande av samordnade insatser och prioriteringar för hela regionens utveckling. I uppgifterna har redan från början ingått att ta ställning i lokaliseringsfrågor och planeringsråden har deltagit i det viktiga uppbyggandsskedet av planeringsarbetet i länen. När det gäller ett fullföljande av dessa viktiga planeringsuppgifter och för ställningstaganden i lokaliseringsfrågor av företag men även av andra anläggningar bör planeringsråden kunna ges en beslutsmässig funktion.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhänga att åtgärder snarast vidtages för att ge planeringsråden den beslutsmässiga ställning som föreslogs i länsförvaltningsutredningens betänkande.

Stockholm den 28 januari 1969

Gördis Hörnlund (s)

Rune Carlstein (s)

Rune Johansson (s)
i Norrköping

Gösta Josefsson (s)
i Halmstad

Arne Blomkvist (s)

Sven Ekström (s)

Bengt Fagerlund (s)

Erik V. Johansson (s)
i Simrishamn

Viola Sandell (s)

Gunbjörg Thunvall (s)

Oscar Franzén (s)
i Motala

Elvira Holmberg (s)

Anders Haglund (s)